

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 18-19 квітня 2019 року)

**Суми
2019**

СЕКЦІЯ 2
ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТУДІЇ
(ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ВИДАТНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА МИКОЛИ ЛУКАША)

Світлана Баранова,

к. філол. н., доцент кафедри германської філології

Сумського державного університету

Діана Несторенко,

студентка Сумського державного університету

ВЛАСНІ НАЗВИ В АНГЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ
«МЕРТВИХ ДУШ» М. В. ГОГОЛЯ

Роман Миколи Васильовича Гоголя «Мертві душі» (за визначенням самого письменника «поема в прозі») був надрукований 21 травня 1842 року. У ньому сатирично зображується російське поміщицьке дворянство, початок розпаду феодальних та зародження буржуазних відносин. В основу сюжету покладено неймовірну, анекдотичну авантюру колишнього чиновника, колезького радника у відставці Павла Чичикова – купівлю мертвих душ у місцевих поміщиків. Першим він відвідує Манілова, потім їде до Коробочки, Ноздрьова, Собакевича і Плюшкіна. Герої гоголівської сатири – це нікчемні, позбавлені духовності, обмежені й примітивні у своїх прагненнях люди. Спостерігаючи за візитами Чичикова, читач помічає все більше й більше «омертвіння» поміщицьких душ.

Проблематика поеми та її сюжет привертала й привертають увагу широкої спільноти. Твір був доступним не лише російськомовним читачам: завдяки перекладачам він став надбанням української та світової літератури. Перелік англомовних перекладів роману можна представити наступним чином:

- 1886: Isabel Hargood;

- 1916: D. J. Hogarth (now in the public domain);
- 1922: Constance Garnett (published by Shatto & Windus, reissued in 2007 by Kessinger Publishing; Introduction by Clifford Odets);
- 1942: Bernard Guilbert Guerney (published by the New York Readers' Club, revised 1948, and again by Susanne Fusso in 1996);
- 1957: George Reavey (published by Oxford World's Classics, revised by George Gibian and reprinted in 1985 by W. W. Norton & Company as a Critical edition with supplementary essays and criticism);
- 1961: David Magarshak (published by Penguin Classics);
- 1961: Andrew R. MacAndrew (published by The New American Library; Foreword by Frank O'Connor);
- 1996: Richard Pevear and Larissa Volokhonsky (published by Pantheon Books);
- 1998: Christopher English (published by Oxford World's Classics, reissued in 2009);
- 2004: Robert A. Maguire (published by Penguin Classics);
- 2008, 2012: Donald Rayfield (published by New York Review Books) [2; 5].

Об'єктом даної статті є два переклади твору «Мертві душі» на англійську мову: 1) Л. Г. Волохонської й Річарда Півера [3] та 2) Ч. Дж. Хогарта [4], її **предметом** – дослідження способів перекладу власних назв з російської мови на англійську. **Метою** роботи є порівняльний аналіз одиниць вихідної мови та засобів їх передачі цільовою мовою, що зберігає свою актуальність у різних аспектах [6].

Імена дійових осіб поеми, які складаються з імені, по батькові та прізвища; імені, по батькові; самого прізвища переважно всі транскрибуються або транслітеруються в англійському тексті зазначених перекладачів, пор.:

- Чичиков, напр.: *Slipping from the box, he stood resting his hands against the side of the britchka, while **Chichikov** tumbled and floundered about in the mud, in a vain endeavour to wriggle clear of the stuff* [4];

- Селіфан, напр.: *Fortunately, **Selifan** succeeded in stopping the horses, although they would have stopped of themselves ... [4];*
- Петрушка, напр.: *To this **Petrushka** would make no reply, but, approaching, brush in hand, the spot where his master's coat would be pendent [4];*
- Манілов та його дружина, напр.: *Nevertheless, the guest did at least execute such a convulsive shuffle that the material with which the cushions of the chair were covered came apart, and **Manilov** gazed at him with some misgiving [4]. Probably the reader will have noticed that, for all his expressions of solicitude, Chichikov's tone towards his hostess partook of a freer, a more unceremonious, nature than that which he had adopted towards **Madam Manilov** [4];*
- Коробочка Настасія Петрівна, напр:
 «**Korobochka**, widow of a collegiate secretary.»
 «I humbly thank you. And your first name and patronymic?»
 «**Nastasya Petrovna.**» [3];
- Ноздрьов та його «зять» Міжуєв, напр.: *On this occasion Chichikov made the acquaintance of, among others, a landowner named **Nozdrev** – a dissipated little fellow of thirty who had no sooner exchanged three or four words with his new acquaintance than he began to address him in the second person singular [4]. And you're not acquainted yet? My in-law, **Mizhuev!** [3];*
- Собакевич та його дружина Феодулія Іванівна, напр.: *A covert glance at **Sobakevitch** showed our hero that his host exactly resembled a moderate-sized bear [4]. This is my wife, **Theodulia Ivanovna**, said Sobakevitch [4];*
- Степан Плюшкін, напр.: *The reason why he had entered thus shod was that **Plushkin** only kept one pair of boots for the whole of his domestic staff [4];*
- Дядько Митяй та дядько Миняй, напр.: *Do you, **Uncle Mitai**, mount the trace horse, while **Uncle Minai** mounts the shaft horse [4].*

У передачі імен синів Манілова, старшого семирічного Фемистоклюса та молодшого шестирічного Алкіда, цільовою мовою в обох перекладах застосовані

відповідники грецького походження, які дозволяють зберегти експресивність оригіналу – відокремити зазначених персонажів від «натовпу».

Р. Півер та Л. Волохонська транслітерують ім'я й по батькові персонажів. Напр.: *I, my dearest, was at the governor's soiree and dined at the police chief's, and I made the acquaintance of Collegiate Councillor **Pavel Ivanovich Chichikov** – a most agreeable man!" To which his spouse replied: "Hm!" – and shoved him with her leg* [3].

Ч. Дж. Хогарт у наступних фрагментах застосовує транслітерацію до звертання по батькові, а імена передає традиційними англомовними відповідниками. Пор.: *The waiter had just time to accomplish this feat before **Paul Ivanovitch Chichikov** set forth to inspect the town* [4].

*And, indeed, the strange comparison was inevitable. Incidentally, Sobakevitch's Christian name and patronymic were **Michael Semenovitch*** [4].

Подібний спосіб перекладу він використовує і до прізвища *Федоров*, утвореного від імені, та до імені священика, напр.: *Over a shop containing hats and caps was written «**Vassili Theodorov, Foreigner**» ...* [4].

*There also arrived, in answer to the summons, not only the son of Father **Cyril** before mentioned, but also Father **Cyril** himself* [4].

Отже, в передачі імен дійових осіб перекладачі вдаються до різноманітних способів передачі зазначених вихідних одиниць засобами цільової мови.

Список використаних джерел:

1. Гоголь Н. В. Мертвые души: поэма / Н. В. Гоголь. – М. : Просвещение, 1982. – 256 с.
2. Dead Souls [Electronic resource] // Wikipedia. Free encyclopedia. – Retrieved from: https://en.wikipedia.org/wiki/Dead_Souls.
3. Gogol N. V. Dead Souls [Electronic resource] / N. V. Gogol; [translation from Russian by Richard Pevear and Larissa Volokhonsky]. – Retrieved from : <http://www.libros.am/book/read/id/268086/slug/dead-souls>.
4. Gogol N. V. Dead Souls [Electronic resource] / N. V. Gogol; [translation from Russian by C. J. Hogarth]. – Retrieved from : https://en.wikisource.org/wiki/Dead_Souls.

5. Kalfus K. Waiting for Gogol [Electronic resource] / K. Kalfus // The New York Times, August 4, 1996. – Retrieved from : <http://www.nytimes.com/1996/08/04/books/waiting-for-gogol.html>.

6. Kobyakova I., Shvachko S. Teaching Translation : Objectives and Methods / I. Kobyakova, S. Shvachko // Advanced Education. – 2016. – № 5. – P. 9-13.

Катерина Вашист,

асистент кафедри германської філології

Сумського державного університету

Марина Катериніна,

студентка Сумського державного університету

СПОСОБИ ЕЛІМІНАЦІЇ ЛАКУН-БЛЕНДІВ У ПЕРЕКЛАДІ РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Реклама є унікальним соціокультурним явищем, яке проявляється майже у всіх сферах життя людини. Створення рекламного повідомлення потребує урахування умов функціонування рекламного повідомлення, до яких відноситься тип носія і розташування рекламного повідомлення, що істотно обумовлює сам процес його створення. Велика частка інформації у сучасних рекламних повідомленнях передається невербальним шляхом або за допомогою компресованих вербальних засобів, зокрема лексичних блендів.

Блендинг – це самостійний спосіб словотворення, який полягає у неморфологічному усіченні та складанні двох або більше вихідних лексем з їх можливим фонетичним або/та орфографічним накладанням на межі поєднання у нову лексему на основі асоціативних зв'язків, при чому відбувається включення семантичних значень усіх вихідних одиниць у значення похідної або синтез нового значення на основі значень вихідних одиниць.